

De benauwdheid van de Escaperoom

Cees Akerboom

Op slechts 500 meter van de Sint-Janskathedraal, midden in het Bisdom 's-Hertogenbosch ligt de Heilige Graal verborgen. In de ondergrondse bewaarkamer krijg je exact 60 minuten om het geheim van de Graal te onthullen. Maar zodra je in de bewaarkamer staat, valt de deur in het slot... Door de afwisseling van cryptische aanwijzingen, mysterieuze cijfercodes en ondoorgroendelijke symbolen lijkt het haast een onmogelijke opgave om achter het geheim van de Graal te komen. Werk met elkaar samen en probeer de puzzels te ontrafelen. Alleen met de juiste oplossing heb je het geheim van de Graal onthuld en gaat de deur van de bewaarkamer weer open.

Onthul jij het eeuwenoude geheim op tijd?

1

Het uitgangspunt: 'Blijf zitten waar je zit en verroer je niet', lijkt de huidige houding van de katholieke school (en katholieke maatschappelijke organisaties en de katholieke kerk) het treffendst te kenmerken.

Gedurende veertien jaar van hun leven krijgen leerlingen in Nederland de kans in aanraking te komen met de positieve krachten van het bijzonder (katholiek) onderwijs. Vanaf groep 1 tot en met (eventueel) klas zes van de middelbare school wordt door school en leerkrachten (docenten) minimaal 1 uur per week les gegeven in godsdienst, levensbeschouwing of in een internationale context Global learning en burgerschapsvorming. Als je mee rekent: 14 jaar x 40 lessen = 560 uur. Dat zijn vijfhonderd (!) momenten waarop de leraar de leerling kennis bijbrengt van religieuze stromingen, de kracht van het Katholiek Sociaal Denken en het leren bewust en zelfstandig positie kiezen door middel van project en debat in actuele vraagstukken. Niet duidelijk is (en ook nooit wetenschappelijk onderzocht) welk gevolg deze religieuze vorming voor keuzes in het latere leven van de leerling heeft. (beroepskeuze, partnerkeuze enz.)

De schoolkeuze van het kind en de ouderparticipatie, die zo kenmerkend is voor het bijzonder onderwijs, bieden uitzicht op een geweldige kwalitatieve impuls op het gebied van waardenontwikkeling en gedragsvorming. Het is aan het bijzonder onderwijs om op de scholen leerkrachten aan te stellen die die impuls kunnen geven. Het is vanzelfsprekend dat de verantwoordelijkheid voor dat aspect van de identiteit van het bijzonder onderwijs de schoolleider borg staat.

De vraag die zich nu voordoet is de vraag naar kwalitatief goed onderwijspersoneel (instructeurs van de escaperoom). Zowel de schoolleiders als de docenten in het bijzonder onderwijs dienen zich bewust te zijn van het maatschappelijk belang van het bijzonder onderwijs. Op het moment dat er op de (universitaire) lerarenopleiding en de pabo's steeds minder aandacht is voor de bewuste identiteitsvorming van docenten, zal de school zelf door middel van cursussen in bijvoorbeeld het Katholiek Sociaal Denken de aangestelde docenten vorming moeten aanbieden.

De rol van de kerk in dit hele proces is vrijwel uitgespeeld. De (r.-k.)scholen hebben de plaats van de kennisoverdracht overgenomen en zijn bij uitstek de geschikte en de enige werkplaatsen waar de leerlingen geconfronteerd worden met uitdagende vraagstukken van morele en ethische aard.²

Hun identiteit geven zij het liefst zelf vorm en zien het niet meer als taak om kinderen binnen te leiden in het kerkelijk leven, wat overigens terecht is: dat is de taak van de parochie. Maar het gevolg is dat school en kerk elkaar steeds moeilijker vinden.

---

¹ Escaperoom Karrenstraat Den Bosch

² Trouw, Amber Dujardin, 2 augustus 2019

De feestdagen die het kerkelijk jaar vroeger zo markeerden, zijn teruggebracht tot een enkel moment van aandacht en attentie en zijn vervolgens gekoppeld aan vakanties. Zelfs Carnaval wordt als (katholiek) feest op sommige plaatsen in Nederland als verkleedfeest gevierd.

Vanaf de jaren zestig is de lijn van de toenemende secularisatie van de Nederlandse maatschappij stijgende, parallel hieraan is de lijn van het belang en de invloed van de kerk dalende. Scholen verschrompelen van kleur, zondagsdiensten worden minder bezocht, clubs en verenigingen kiezen voor andere (en nieuw geformuleerde) uitgangspunten, zangkoren zingen wereldse muziek, goede doelenorganisaties zijn niet langer gebonden aan hun religieuze oorsprong. Personeelsuitjes – om teambuilding en vorming te bevorderen – worden geboekt bij sportvereniging of escaperooms.

Kerken en hun torens zijn alleen nog oriëntatiepunten aan de horizon.

Waar blijven de signalen?

Het bijzonder onderwijs staat al jaren dichterbij leerlingen en ouders dan de kerk. Schaf je het bijzonder onderwijs af dan is er zelfs helemaal geen band meer tussen de lokale kerk en de school. De rechtvaardiging van het bijzonder onderwijs is juist de kwalitatieve kracht en functie ter bevordering van sociale cohesie en integratie van minderheden.³ Daarover is iedereen het eens.

Een heroriëntatie op uitgangspunten van maatschappelijke organisaties ten gevolge van de grote maatschappelijke veranderingen sinds de financiële economische en maatschappelijke crisis van 2008 is noodzakelijk. Daarom is de uitdaging aan de maatschappelijke organisaties hun uitgangspunten te evalueren en hun betekenis voor de samenleving opnieuw te formuleren nu noodzakelijker dan ooit.

We zitten met zijn allen in een maatschappelijke escaperoom. Zomaar 'blijven zitten waar je zit' is in de r.k. Escaperoom geen oplossing. We zijn afhankelijk geworden van social media, van influencers die de jeugd en de nieuwe generaties richting wijzen. We moeten met elkaar op zoek naar een nieuw maatschappelijk elan waarin het vreedzaam samenleven en het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid naar ieders kunnen pijlers zijn. De instructies van vroeger gelden niet meer. We zijn aangewezen op elkaar.

Cees Akerboom, 20 02 2020
Logia Den Bosch

Freedom of education, included in the 23rd article of the Dutch Constitution, has been a basic civic right in the Netherlands for one and a half century now. (-). As a result State financed primary schools of the newer denominations like Islam and Hinduism have appeared in the Dutch school system during the last decades. The question has risen whether segregated schools tend to stimulate or to hamper the cohesion of society and the integration of minorities. (-) The present opinions expressed by authorities, political parties and educational organisations concerning denominational schools can only be understood if we consider the historical development of the related and sometimes apparently contradictory concepts of freedom of education and the pedagogical task of the school in a plural society.

---

³ Rietveld-van Wingerden, Marjoke; Sturm, Johan C.; Miedema, Siebren

(2003) *Pedagogiek*, volume 23, issue 2, pp. 97 - 108